

Sygn. akt IV KK 50/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk (przewodniczący)

SSN Marek Motuk (sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

Protokolant Edyta Demiańczuk - Komoń

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorz Krysmann,
w sprawie **J. Ż.**

oskarżonego z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 13 września 2022 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 29 października 2021 r., sygn. akt XXIII Ka [...]

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w J.

z dnia 21 kwietnia 2021 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

J. Ż. został oskarżony o to, że:

- w dniu 25 grudnia 2020 r. w J. znajdując się stanie nietrzeźwości 1,28 miligrama alkoholu w 1 dm³ wydychanego powietrza prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny w postaci samochodu osobowego marki „F. [...]” nr rej. [...],

tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w J. wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2021 r.:

1. uznał oskarżonego J. Ż. za winnego zarzucanego mu czynu tj. występku z art. 178a § 1 k.k. i za to na mocy art. 178a § 1 k.k. wymierzył mu karę grzywny w rozmiarze 100 (stu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej grzywny na kwotę 40 (czterdziestu) złotych;
2. na mocy art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 43 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 4 (czterech) lat;
3. na mocy art. 63 § 4 k.k. zaliczył oskarżonemu J. Ż. na poczet orzeczonego w pkt 2 środka karnego okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 25 grudnia 2020 r. do dnia 21 kwietnia 2021 r.;
4. na mocy art. 43a § 2 k.k. orzekł wobec oskarżonego J. Ż. środek karny w postaci świadczenia pieniężnego w kwocie 5.000 (pięć tysięcy) złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej;
5. na mocy art. 624 § 1 k.p.k. i art. 627 k.p.k. oraz art. 1 i 3 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych, zasądził od oskarżonego J. Ż. na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, w tym kwotę 151,28 (stu pięćdziesięciu jeden złotych 28/100) złotych tytułem zwrotu poniesionych wydatków oraz wymierzył oskarżonemu opłatę w kwocie 400 (czterystu) złotych.

Wyrok powyższy zaskarżył apelacją obrońca oskarżonego zarzucając mu:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść wyroku, tj. art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, wybiórczej oceny materiału dowodowego w sprawie na skutek naruszenia zasad logiki oraz wskazań wiedzy i

doświadczenia życiowego, a polegające na całkowitym zdeprecjonowanie wyjaśnień oskarżonego oraz zeznaniom świadków A. S., J. J. i T. S. i funkcjonariusza Policji R. S., a przypisanie nadmiernej wagi zeznaniom świadka P. B. wyłącznie w oparciu o treść których Sąd I instancji ustalił, iż oskarżony zamierzał wyjechać samochodem poza osiedle - podczas gdy żaden z pozostałych świadków tego nie potwierdził;

2. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, a będący wynikiem obrazu przepisów postępowania wskazanych powyżej, polegający na wadliwym przyjęciu, iż oskarżony po spożyciu alkoholu zamierzał wyjechać na drogę publiczną zatrzymując się przy bramie wjazdowej na osiedle celem jej otwarcia podczas gdy taki przebieg zdarzeń nie ma potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym oraz błędnym uznaniu, że stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez zaskarżonego czynu jest znaczny, podczas gdy występujące w sprawie okoliczności takie jak ustabilizowany tryb życia, pozytywna opinia środowiskowa, postawa oskarżonego po zaistniałym zdarzeniu, popełnienie czynu na terenie zamkniętego osiedla, bez zamiaru wyjazdu na drogę publiczną, w okresie świątecznym winno skutkować przyjęciem, iż oskarżony dopuścił się czynu o nieznacznej społecznej szkodliwości;
3. na wypadek gdyby Sąd nie uznał zasadności powyżej wskazanych zarzutów, na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. i art. 438 pkt 4 k.p.k. zarzucił wyrokowi rażącą niewspółmierność orzeczonego względem oskarżonego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów na okres 4 lat - tj. powyżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia, zamiast wymierzenia oskarżonemu środka karnego na okres 3 lat w sytuacji, gdy analiza przepisów związanych z dyrektywami wymiaru kary art. 53 § 1 i 2 k.k., doprowadziła do wniosku, że wobec oskarżonego został wymierzony środek karny niewspółmierny do okoliczności mniejszej sprawy - albowiem oskarżony prowadzi ustabilizowany tryb życia, opiekuje się chorą matką - dowozi ją na badania lekarskie, nie był wcześniej karany, a nadto nie poruszał się na obszarze zamkniętego osiedla, do którego dostęp mają wyłącznie mieszkańcy.

Opierając się na przytoczonych wyżej zarzutach skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i „w oparciu o art. 66 § 1 k.k. i art. 67 § 1 i 3 k.k. warunkowe umorzenie wobec oskarżonego postępowania karnego na okres 3 lat próby, odstąpienie od wymierzenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w jakimkolwiek zakresie, ewentualnie o wymierzenie zakazu na okres 1 roku (a w razie uznania, iż nie ma podstaw do warunkowego umorzenia postępowania o wymierzenie zakazu na okres 3 lat) i orzeczenie od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej kwoty 5.000 złotych,” bądź też uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 29 października 2021 r. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa oraz kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Od wyroku tego prokurator wywiódł kasację na niekorzyść skazanego zarzucając mu „rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 178a § 1 k.k., mające istotny wpływ na treść orzeczenia, polegające na błędnym przyjęciu przez Sąd Odwoławczy iż zachowanie oskarżonego J. Ż. nie wyczerpało znamion ustawowych przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., co w konsekwencji doprowadziło do zmiany wyroku Sądu Rejonowego w J. z dnia 21 kwietnia 2021 r. sygn. akt II K [...], przez uniewinnienie oskarżonego J. Ż. od popełnienia przypisanego mu przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. podczas, gdy okoliczności sprawy, a także właściwa wykładnia znamion czynu zabronionego z art. 178a § 1 k.k. wskazują, iż doszło do popełnienia przez J. Ż. przestępstwa z art. 178a § 1 k.k.”

W oparciu o przytoczony zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja prokuratora okazała się zasadna. Trafny jest zarzut kasacyjny prokuratora i powołana na jego uzasadnienie argumentacja zawarta w uzasadnieniu kasacji, wskazująca na to, iż sąd odwoławczy wydając wyrok

reformatoryjny w niniejszej sprawie dopuścił się rażącej obrazę prawa materialnego, polegającej na błędnej wykładni pojęcia „ruch lądowy,” stanowiącego znamię przestępstwa opisanego w art. 178a § 1 k.k.

Dokonując interpretacji znamienia „ruch lądowy” sąd *ad quem* – jak wynika to z uzasadnienia wyroku – wprowadził trafnie odwołał się do wybranych orzeczeń Sądu Najwyższego, jednakże nie dokonał ich pogłębionej analizy, co skutkowało błędnym wnioskiem, iż poruszanie się pojazdem po drodze wewnętrznej na terenie osiedla mieszkaniowego zabezpieczonego ogrodzeniem i bramą nie stanowi ruchu lądowego, albowiem nie jest ona powszechnie dostępna, lecz dla wąskiej grupy osób.

W oparciu o dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego przyjąć należy generalny wniosek, iż o uznaniu danego miejsca za spełniające kryterium „ruchu lądowego” nie decyduje jego formalny status, lecz jego faktyczna powszechna dostępność (dla bliżej nieokreślonej liczby osób) i rzeczywiste wykorzystanie do ruchu pojazdów i innych uczestników ruchu (zob.: wyrok SN z dnia 26.02.2020 r., IV KK 265/19, LEX nr 3079480; postanowienie SN z dnia 22.05.2019 r., IV KK 567/18, LEX nr 2671520; postanowienie SN z dnia 28.03.2017 r., III KK 472/16, LEX nr 2271447; postanowienie SN z dnia 30.07.2015 r., IV KK 201/15, LEX nr 1765994; wyrok SN z dnia 23.04.2008 r., III KK 445/07, LEX nr 393935; wyrok SN z dnia 5.12.1995 r., WR 186/95”, OSNKW 1996, nr 3-4, poz. 19).

Wymagane kryterium „ruchu lądowego” określone w art. 178a § 1 k.k. nie jest spełnione jedynie wówczas gdy sprawca porusza pojazdem w miejscu, które nie jest przeznaczone do ruchu pojazdów i taki ruch faktycznie w nim w ogóle nie odbywa się albo odbywa się lecz nie ma charakteru systematycznego, a ogranicza się do sporadycznych przejazdów i obejmuje tylko wąskie grono użytkowników.

Sąd Najwyższy w dotychczasowych orzeczeniach do miejsc nie spełniających kryterium „ruchu lądowego”, a więc w których nie odbywa się ruch ogólnodostępny, a jedynie sporadyczny i ograniczony do wąskiego grona osób, zaliczył grunt rolny i podwórko przydomowe (zob. m.in.: postanowienie SN z dnia 20.08.1976 r., VII KZP 11/76, OSNPG 1976, z. 9, poz. 74; wyrok SN z dnia

2.02.1998 r., III KKN 353/96, LEX nr 249165; wyrok SN z dnia 11. 11. 2000 r., IV KKN 250/2000; wyrok SN z dnia 5.05.2009 r., IV KK 432/08, OSNwSK 2009, nr 1, poz. 1068; wyrok SN z dnia 2.03.2012 r., V KK 358/11).

Odnosząc przywołane judykaty do realiów niniejszej sprawy, nie sposób podzielić poglądu sądu odwoławczego, iż droga, którą poruszał się oskarżony nie była miejscem, w którym odbywał się „ruch lądowy”, albowiem znajdowała się ona na terenie ogrodzonego osiedla, zaś korzystanie z niej było ograniczone do wąskiego grona użytkowników, z uwagi na zabezpieczenie wjazdu na nią bramą.

Reglamentacja dostępu do miejsca przeznaczonego do ruchu pojazdów nie przesądza bowiem automatycznie o tym, iż nie jest ono powszechnie dostępne, a tym samym nie spełnia kryterium „ruchu lądowego”.

Także w tym przedmiocie wypowiadał się Sąd Najwyższy prezentując pogląd, iż ruch pojazdów w takich miejscach jak: ogrodzone tereny budowlane i przemysłowe, lotniska, rampy kolejowe, a nawet podziemne części kopalni, gdzie odbywa się transport materiałów i przewóz ludzi - jest ruchem lokalnym, ale ze względu na wyznaczenie tych miejsc do takiego ruchu oraz jego faktyczne występowanie, należy traktować go jako ruch lądowy. Kryterium powszechnej dostępności terenu, na którym ma odbywać się ruch lądowy, nie jest przydatne w odniesieniu do sytuacji, gdy chodzi o tereny, których dostępność dla ruchu pojazdów ze swej istoty lub na podstawie szczególnych unormowań (zakłady przemysłowe, kopalnie lotniska, lasy) - jest limitowana. Jeżeli bowiem na takim terenie przygotowana jest droga przeznaczona dla ruchu wszystkich pojazdów należących do uprawnionych kategorii i taki ruch na tej drodze systematycznie się odbywa, to nie ma powodów, aby twierdzić, że nie ma on charakteru ruchu lądowego (wyrok SN z dnia 29.01.2016 r., IV KK 324/15, LEX nr 1977832 i orzeczenia powołane w jego uzasadnieniu; zob. też postanowienie SN z dnia 28.10.2016 r., V KK 258/16, LEX nr 214123).

Droga, którą poruszał się oskarżony miała charakter drogi wewnętrznej oraz niewątpliwie była przeznaczona do ruchu pojazdów i ruch taki rzeczywiście na niej codziennie (a więc systematycznie) odbywał się, aczkolwiek niewątpliwie jego

natężenie było uzależnione od wielu okoliczności (np.: dni świąteczne i wolne od pracy, pora nocna, godziny szczytu). Przedmiotowa droga osiedlowa była przeznaczona do użytkowania przede wszystkim przez mieszkańców bloków mieszkalnych położonych na terenie osiedla (właścicieli lokali, najemców), ale niewątpliwie mogły z niej korzystać także osoby nie zamieszkujące na terenie osiedla (np.: znajomi, rodzina, użytkownicy parkingu nie będący mieszkańcami osiedla), pracownicy służb interwencyjnych (np.: straż pożarna, pogotowie ratunkowe, pogotowie gazowe itp.), pracownicy administracji osiedla itp. Błędna jest zatem ocena sądu ad quem, iż dostęp do drogi osiedlowej, którą poruszał się oskarżony miała jedynie wąska grupa użytkowników, albowiem miejsce to było dostępne dla szerszego, bliżej nieokreślonego i indywidualnie nieoznaczonego kręgu osób.

Okoliczność, iż wjazd na drogę osiedlową jest zabezpieczony bramą może wskazywać jedynie na to, iż odbywający się na niej ruch pojazdów ma lokalny, a nie ogólny charakter. Nie może natomiast automatycznie przesądzać o tym, iż ruch ten nie spełnia kryterium „ruchu lądowego”, w sytuacji gdy droga taka jest przeznaczona do ruchu pojazdów i ruch ten na niej faktycznie odbywa się.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy za trafny uznał podniesiony przez prokuratora zarzut, iż zaskarżony wyrok wydany został przez sąd odwoławczy z rażącym naruszeniem art. 178a § 1 k.k., polegającym na jego błędnej wykładni, co niewątpliwie miało istotny wpływ na jego treść, albowiem skutkowało uniewinnieniem oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa.

Stwierdzenie powyższego uchybienia skutować musiało uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Rozpoznając ponownie sprawę sąd okręgowy uwzględni powołaną wyżej argumentację oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego przytoczone na jej uzasadnienie.

